

COMMISSARIUS

TERRAE SANCTAE (A SZENTFÖLD BIZTOSA)

ÍRTA:

P. KAIZER NÁNDOR

A Szentföld az egész kereszténységnek drága ereklyéje. Birtoklásáért nagyon nagy áldozatokat hozott minden időben a hívő világ. Hadakat szerelt fel súlyos aranyakon, drága embervért öntött tengernyi mennyiségben. Bár tudjuk, hogy mindezzel csak pillanatnyi eredményeket ért el. Az erőszakot még nagyobb erőszak nyomta el, hadseregeket még nagyobb hadseregek döntöttek véres sírba.

Midőn mindez csődöt mondott és a véres hadak elpihentek, egy új hódítási hadjárat kezdődött a Szentföldrét. *Szent Ferenc és szegény fiainak hódító hadjárata.* És amit a hős kard nem tudott elérni, azt elérte a hős szeretet. A ferencesek lassan-lassan birtokba vették a Szentföld értékes kegyhelyeit, s már hétszáz év óta őrzik azokat a kereszténység számára ...

Hétszáz éve megszállva tartani Jeruzsálemet, Betlehemet, Názáretet, Táborn stb. stb. és megőrizni emezek szentélyeit a fanatikus mohamedán és még dühösebb keleti szakadárság tengerében — nem csekélység!

Kard helyett rózsafüzért forgató ferences hódítók kétszeres fegyverrel védték meg és tartották meg a szentélyeket: *vérrel és arannyal.*

Vérrel álltak ellen a fanatizmusnak, arannyal pedig csitították a kapzsiságot.

Ha vért kellett áldozni, nem mentek sehova kölcsön kérni azt, hanem tévovázás nélkül öntözték meg önön vérükkel a szentélyek drága falait, oltárait... Ezrekre megy vértanúik száma. Hihetetlen bőkezű volt a hódító ferencrend a vérontásban! Ha valamelyik szentély őrzésében egy testvér elvérzett, tízen is jelentkeztek, szinte vetekedve, az életveszélyes helyre...

Sokkal nehezebb volt azonban Assis szegényeinek a helyzete, midőn nem vért, hanem aranyat követelt tőle a szentély megvéde, megőrzése! Pedig a hétszáz éves küzdelem sok, nagyon sok aranyat nyelt el!... Amilyen igaz a fegyverháborúra, hogy pénz, pénz és pénz kell hozzá, — sajnos, éppoly igaz a szentföldi szeretethódításra is, hogy pénz, pénz, sok pénz kell hozzá. Nem volt a századok folyamán ritka eset, hogy a már egyszer jó pénzen megvett szentélyt újból, ötödször és tizedszer is meg kellett fizetni. Ezenfelül a feren-

cések szerzetük szellemének megfelelően az irgalmas szeretet költséges munkáit is magukra vállalták az egész Szentföldön. És gyakorolják azt intézményesen napjainkig. Ingyen árvaházak, iskolák, menhelyek, kórházak, szegényetető konyhák, ingyenkenyér stb. Mindenki számára, aki jelentkezik, legyen az török vagy beduin, vagy keresztény. A Jordánon túli tartományokból évenként sok-sok vágón búzát vesznek össze, melyet Jeruzsálemben, a San Salvatore nagy kolostoruk malmai megőrlik, műhelyeik feldolgozzák s így nemcsak Jeruzsálemet, hanem úgyszólván a fél Szentföldet kenyérrel látják el. Ingyen kap mindenki, aki jelentkezik érte. És a lusta muzulmán nagyon is buzgón, sőt szemérmetlenül jelentkezik. Ma már nem is kérni, hanem járandóságot követelni jön.

Továbbá San Salvatore kolostor számtalan műhelyt tart fenn (asztalos, cipész, pék, könyvnyomda, könyvkötészet, stb. stb.), amelyekben nemcsak munkát kap a dolgozni akaró, hanem teljesen ingyen oktatást és ellátást a mesterséget tanulni akaró beduin, török.

Nagyon természetes, hogy a sok szentély, kolostor, iskola fenntartása is pénzt emészt. Hozzá még nemcsak a magát tartja fenn a Rend, hanem siet más egyházi intézmények segítségére is.

Íme, egy háború előtti kiadási tábla:

1. <i>Teher:</i>	
Szerzetesház	51
Szentély	55
Plébániatemplom	46
Eltartott árvák	505
Segélyezett családok	3.088
E családok személyszáma	15.284
Szegényház	423
Iskola	54
Iskolanövendék	4.224
Tanerő	160
2. <i>Kiadás:</i>	
Szegényeknek pénzben	85.168.46 fr.
Élelem, ruha, gyógyszer	94.636.00 „
Szegényházakra	41.564.00 „
örmények segítése	110.000.00 „
Zarándokokra	72.848.00 „
Iskolákra	88.184.00 „
Pátriárkának	75.000.00 „
Árvákra	37-573.00 „
Munkásokra, művészekre	90.452.00 „

(P. Girolamo Golubovich, Miss. Apóst. Serié chronologica Dei Reverendissimi Superiori di Terra Santa. — Jerusalemme. A. 1898. Typografia del Convento di S. Salvatore.)

Ez jóval háborúelőtti, aranyvalutás világból való tábla. Azóta a terhek is megnöttek, természetesen a kiadások is megnagyobodtak és számban is megtízszereződtek. A világháború Palesztinát is erősen végigszántotta s a nyomort megszorította. A ferencesek fegyverét, a pénzkiadást is szörnyű módon megnövelte. E teher a háború utáni időkben nagyon nyomasztó. A segélyezett muzulmán nem könyöradományként vagy ingyenes segítségként veszi a ferencesek irgalmassági munkáját — amelyért alázatos köszönet jár —, hanem egyenesen járandóságnak veszi azt, amelyet kötelesek számára kiutalni a barátok, ellenesetben vérüket veszi s szentélyeiket feldúlja...

Háláról, köszönetről szó sem lehet. Igaz azonban az, úgy a maga módja szerint elismeréssel van, mert úgy a beduin, mint az arab hagyományként köti a fiai lelkére, hogy: *„A kordástestvérek jó emberek, mert kenyeret adnak a szegénynek. Sőt a kordások atyja (Szent Ferenc) nagyobb még Mohamednél is. Mert Mohamed csak három napig tudná etetni a hívőket (ha semmi sem teremne), a kordások atyja pedig fél évig.”*

Súlyosbítja a helyzetet még az is, hogy a barátok vetélytársat kaptak a háború után. E vetélytárs a protestantizmus. A nagy háború után ugyanis a katolikus francia protekturátust a protestáns angol váltotta fel. Ez új protekturátus palástja alatt a protestantizmus sok-sok szektája esett neki a Szentföldnek. E szekták nagy amerikai és angol pénzek felett rendelkeznek. Templomokat építenek, intézményeket állítanak fel. Intézményeik szintén ingyenesek. Berendezéseik, ellátásaik előnyei felülmúlják a ferencesekét. A benszülött arab pedig oda megy, ahol többet kap. A protestáns intézmények többletelőnyei bizony vonzzák őket és vagy egészen elviszik a ferencesektől, vagy követelődzőbbekké, telhetetlenebbekké nevelik velük szemben. Hogy a ferencesek jótékonykodása minden időben vallás és felekezet fölött állott, míg a protestánsoké *missziós, térítői célok szolgálatában áll* (pl csak az az ifjú kaphat a jeruzsálemi intézetben *néptanítói* diplomát, aki protestánsná lesz; csak az az árvaleány kap elhelyezést és nevelést a názáreti nagy leánynevelő-intézetben, aki megígéri, hogy csak protestánshoz megy nőül...), az egyáltalán nem tűnik fel ez esetben az arabnak s nem riasztja vissza a protestáns jótékonyság elfogadásától...

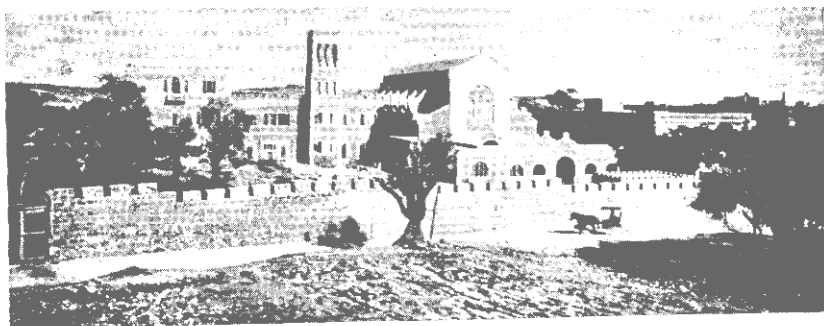
Magától felvetődik a kérdés: *honnan teremtik elő a szegény barátok azt a roppant pénzt, melyet az előbb említett gyomrok évről-évre elnyelnek?!*

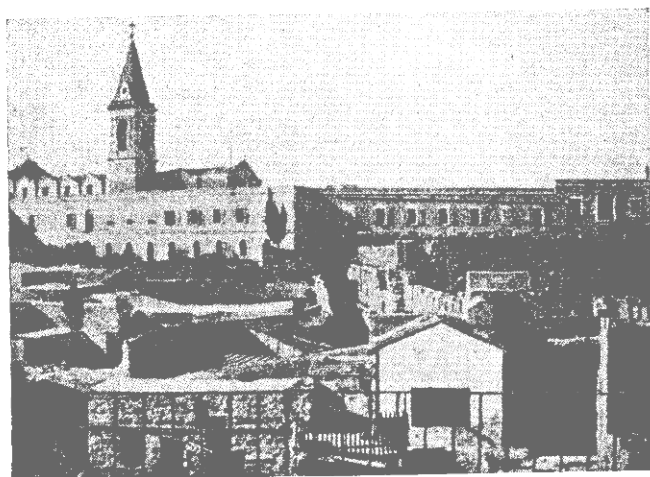
SZENT FERENC A SZULTÁN ELŐTT

RUIZ EMANUEL ÉS TÁRSAI DAMASZKUSZI VÉRTANUK

SZENT ISTVÁN VÉRTANU BAZILIKÁJA
a Domonkos-atyák bibliai főiskolájával

SAN SALVATORE
a Megváltó templom Jeruzsálemben

KEFR SILOAN
(a botrányok hegye)

Midőn főntebb a Szentföld megtartására szükséges árálodozatról volt szó, azt mondottam, hogy nem mentek a szomszédba kölcsön. kérni, hanem adták a magukéból, utolsó cseppig! — most pedig, midőn a szükséges aranyáldozatról van szó, íme a feleletem: *a szegény koldus barátok szorgos alamiznával szedik össze, világszerte, a szükséges nagy pénzeket.*

Régente királyok, fejedelmek, gazdagok vetekedtek abban, hogy egy-egy szentélyt megvehessenek, vagy szükségletei, építkezései segítségére siessenek. Ily alapon írta be a nevét a Szentföld koronás jótevői fényes lajstromába apostoli királyunk, I. Ferenc József is. De a gazdagok, a királyok vagyont kitevő alamizsnáihoz minden időben csatlakoztak az egyszerű, a névtelen, a szegény hívők alázatos fillérei. Minden időben piros posztókeresztrel megjelölt barátok jártak, városokon, országokon keresztül-kasul és a *Szentföld céljaira alamizsnáért esengtek.*

Effajta alamizsnagyűjtés nem soká maradt egyszerű koldulási formában, mert a ferencrend, sőt maga a római Szentszék rendszerezítette. Minden ország számára Commissarius Terrae Sanctae (Szentföld Biztosa) címmel egy-egy tekintélyesebb szerzetest nevezett ki és megbízott az alamizsna összegyűjtésével.

A Szentföld ügyeit intéző öt Cardinálisok Szent Congregatiója (megszűnt) 1646 június 19-én elrendelte, hogy a Commissariusok kinevezése a Ferencrend Generális főnökének a joga legyen. Ő írja körül joghatóságukat, kötelezettségeiket és jogviszonyukat a helyi előljárókhoz.

És azóta ezt hűségesen végzi a ferencrend főelőljárója. Kinevezése tehát a Szentszék megbízása alapján történik.

A szokásos kinevezési okmány szövege így hangzik: „Urunk Jézus Krisztus földi életével és drága vérével megszentelt és isteni Gondviselés intézkedése folytán a mi Szerafi Rendünk őrzésére és gondozására bízott palesztinai szent helyeket, Elődeink dicső példáját követve, a legmelegebb szeretettel és tisztelettel óhajtjuk gondozni. Gondoskodásunk fősúlya mindarra összpontosul, amitől a szenthelyek fennmaradása és a rajtuk végzendő szent ténykedések zavartalansága függ. Emezek legelseje a katolikus országok és birodalmakba Commissariusokat kinevezni és megbízni a szent alamizsnák összegyűjtésével és Szentföldre szállításával, amelyekkel nemcsak az ott ténykedő szerzetesek fenntartása, hanem a szentélyek javítása, fennmaradása, megváltása is biztosíttatik. Ezért Téged, — kinek feddhetetlen életéről, bölcsességéről, katolikus es szerzetes megingathatatlanságáról, cselekvő mozgékonyaságáról sok jót tudunk és akit a szent helyek nagy tisztelete és szeretete

jellemez — jelen soraink erejével... (N. rendtartományból, N. országba) Szentföld Commissariusává kinevezünk, felruházva Téged mindazon kiváltságokkal és jogokkal, amelyek e Commissariusoknak jog vagy szokás alapján járnak. Továbbá felhatalmazunk, hogy a te segítségedre és alamizsnagyűjtések és Jeruzsálembé küldések megkönnyítésére két segítőrendtársat magad mellé végy. A Te jogod és kötelességed legyen, akár személyedben, akár megbízottaid révén a Szentföldet érintő összes ügyeket intézni; a Szentföldre menő vagy onnan jövő szerzeteseket igazoló iratokkal ellátni. Mindezekhez — amennyiben a jog ezt megkívánná — Neked a szükséges felhatalmazásokat megadjuk.

Szeretettel figyelmeztetünk azonban arra, hogy a főnti kinevezés és jogokban — amelyekkel felruháztunk — szem előtt tartsd XIV. Benedek „Emanarunt nuper” (1743 aug. 20) és VI. Pius „Inter caetera” (1778 júl. 31) kezdetű rendelkezéseit, továbbá Rendünknek idevágó Constitutióit.

A szent engedelmesség erejével megtiltjuk, hogy joghatóságunk alá tartozó bárki is merészelve Levelünket feltartóztatni, vagy megakadályozni ... stb.”

De a Szentszék nem elégedett meg csak azzal, hogy a Rend Generális főnökét felhatalmazta az alamizsnagyűjtő Commissariusok kinevezésével, hanem nagyon sok esetben sietett az egész keresztény világ buzdítására, hogy az alamizsna minél szívesebben és bőségesebben gyűljön össze. Sőt rendeleteket bocsátott ki, amelyek szabályozzák és egyes ünnepekre előírják a templomi gyűjtést.

VIII. Orbán „Salvatoris” (1642 febr. 3) brevéje elrendeli, hogy évenként legalább kétszer, Advent és Nagyböjti időben az egész világon templomi gyűjtések legyenek a Szentföld javára.

X. Ince pápa „Salvatoris” (1645 szept. 19) brevével elődje rendelkezéseit szószerint és egész terjedelmében megerősíti és megújítja, kötelességévé tévén a világ pátriáráinak, érsekeinek és püspökeinek, hogy ha Rómába jönnek „Ad Limina”, szigorú és pontos beszámolót tartsanak eme rendelkezése betartásáról és a gyűjtés eredményéről.

XIV. Benedek „Emanarunt nuper” (1743 aug. 20) brevében tekintettel arra, hogy az alamizsnák nagyon megcsappantak, s emiatt veszélyeztetve van a szentélyek épsége és fenntartása, elrendeli, hogy esztendőnként legalább négyszer tartassanak az összes templomokban szent beszédek a Szentföld szükségleteiről és ezzel kapcsolatosan gyűjtések a Szentföld javára.

XIII. Leó „Salvatoris ac Domini Nostri” (1887 dec. 26) elődeinek rendelkezéseit összegezi és figyelmezteti a világ püspökeit,

nehogy azokat elavultaknak és nemkötelezőknek gondolják. Majd apostoli hatalmával, örök időkre szóló érvénnyel elrendeli, hogy a világ összes Pátriárkái, Érsekei és Püspökei gondoskodjanak, miszerint a joghatóságuk alá eső minden plébániatemplomban legalább egyszer évenként, és pedig nagypénteken, buzdíttassanak a hívek alamiznaadásra a Szentföld javára. „Ugyanazon Apostoli hatalmunkkal nyíltan megtiltjuk —mondja tovább a nagy pápa—, hogy valaki a Szentföld céljaira így összegyűjtött alamizsnát bármiféle más célra fordítani merészelje. Amiért is parancsoljuk, hogy az összegyűjtött alamizsnát plébános a püspökhöz, püspök pedig a legközelebbi ferencrendi Szentföldi Commissariushoz küldje; emez pedig minél előbb Jeruzsálembé, a Szentföldi Custoshoz irányítsa...”

Mivel pedig a pápai rendelkezést különféleképpen kezdték elmagyarázni, s a befolyt nagypénteki (szentsíri) alamizsnából „önköltségek”, „szentsíri költségek” címén levonásokat eszközölni, a S. Congregatio de Propaganda 1891 febr. 20-án a világ összes püspökeihez ezeket írta:

„Az 1887. év dec. 26-án kiadott pápai rendelkezést mindenkinek kötelessége tökéletesen keresztülvinni. A nagypénteki, vagy az év bármely más napi gyűjtését a Szentföld javára, tilos bármilyen néven nevezendő más célokra fordítani. Ezeket az alamizsnákat *teljes egészükben* & franciskánus kommisszáriusok révén a Szentföldi Custos kezeihez kell juttatni. Bármilyen ellenkező magyarázat vagy szokás ezennel töröltetik.”

X. Pius (1909 okt. 1) ezt újból hangoztatta.

XV. Benedek pápa (1919 márc. 11) válaszolván a jeruzsálemi pátriárcha levelére (amely szomorúan leírja a szentföldi misszió siralmas helyzetét, mely a háború után rászakadt, különösen pedig a nagy lelki veszélyt, melyet rázúdított a nagy pénzekkel dolgozó és ez alapon lelkeket vásárló protestantizmus), buzdítja a világ püspökeit és híveit alamizsnálkodásra a Szentföld minden, azaz bármely szükségletére, hogy ezáltal elég erők legyenek intézményei a veszéllyel szemben, egyben ő maga is tekintélyes összegeket küld e célra. Hangoztatja azonban, hogy elődje, XIII. Leó által előírt gyűjtések *feldarabolatlanul és egészében* a Szentföld Custosa kezeihez küldessenek.

Íme, a Szentföldi Commissariatust és munkaköre, az egyház szemében, évszázadok óta nagyon szent és fontos küldetés. Fontos, hisz emezektől függött minden időben a kegyhelyek megőrzése. A Ferencrend pedig mindig a legnagyobb megtiszteltetésként adta kiválasztott kiválóbb fiainak e kinevezést. A Szentföld képviselőinek tekinti a Commissariusokat. Vagy, ahogy Jörgensen fejezi ki magát

a szentföldi utazásáról írt szép könyvében: „A Commissariusok, a különleges szentföldi franciskánus királyságnak követői egyes nemzetekhez.”

Nincs keresztény ország, amelynél ne dolgozna egy-egy Commissarius. Nagyon természetes, hogy több-kevesebb eredményt tud elérni a Commissarius országa erkölcsi és anyagi helyzete szerint. Az Amerikai Egyesült Államok (Washingtonban székelő) Commissariatusa pld. a háború után építette fel a gecsemánéi és a táborhegyi nagystílusú bazilikákat, nagyban bebizonyítván ezzel a messze tengerentúli hívők áldozatosságát és lánglelkességét a Szentföld iránt.

Szentföldön, különösen most, sok muzulmán kézen levő szent emlékhely eladó. Még a Coenaculum is! De súlyos milliókért...

A római birodalom s ezzel kapcsolatosan Ausztria, Magyarország 1633-ban kapott Commissariust, P. Petrus de Orosco spanyol franciskánus személyében.

A római szent birodalom császárai, egyben Magyarország királyai, mindig nagyrabecsülték a Bécsben székelő Commissariust és megbízatását. Számtalan rendeletet bocsátottak országaikhoz, hogy megkönnyítsék és gyümölcsözővé tegyék munkáját.

III. Ferdinánd 1638 május 10-én;

I. Lipót 1664 febr 11 és 1693 febr. 24-én; majd VI. Károly 1714 jan. 5-én kiadott nagy rendeletében gyönyörű buzdítást intéz országaihoz és népeihez, hogy hathatósan segítsék munkájában a Commissariust. Úgyaneme rendeletében VI. Károly szigorúan elrendeli, hogy Commissarius csak ausztriai ferences rendtartomány fia lehet és Viennában, Bécsben kell székelnie.

II. József császár, mint sok minden egyházi intézményhez, úgy a Commissanatushoz is nyúlt. Megtiltotta az alamiznagyűjtést a Szentföld javára, majd eltörölte a Commissariatust.

1833-ban újból felállította a Ferencrend, Ferenc császár jóváhagyása mellett. A nemsokára utána trónralépett I. Ferenc József királyi bőkezűségével felülmúlta összes elődeit, sőt minden jótékonykodó koronás társait. Jeruzsálem, Betlehem, Názáret stb. örök időkre hirdetik az ő és öccse, Maximilián, Mexikó császára kegyeletét a Szentfölddel szemben.

Az osztrák Commissariatust első századában négy ízben „hungaras”, magyar nemzetiségű franciskánus vitte Szentföldre az alamizsnát.

Három ízben: 1720-ban, 1725-ben, 1730-ban P. Moro Miklós és 1737-ben P. Wajer Vince. (Piacidus Herzog: Cosmografia Austriaco Franciscana A. 1740. pag. 174.)

1902-ben Magyarország független Commissariust kapott. A megtisztelő megbízatás a szent Kapisztrán Jánosról elnevezett Rendtartományt érte. Első Commissarius Magyarország számára P. Angeli Ferenc lett.

Jelenlegi Commissarius Terrae Sanctae (Szentföldi Biztos) Magyarország számára: P. Kaiser Nándor. Székhelye: Budapest, II.j Margit körút 23. sz.

Még megjegyzendő, hogy a commissariusi megbízatás nincsen időhöz kötve, hanem a Rendi előjáróság akaratától függ — visszavonásig.

A magyar Szentföldi biztos a saját kiadásában megjelenő „*Tárogató*” havifiizet útján dolgozik a Szentföld ismertetésén és az oda-szánt alamizsnák összegyűjtésén. Segítségére van ebben a „Szent Kereszt Hadserege” egyesület, amelynek csonka hazánkban tízezer tagja van. A háború kitörése előtt egyszázötvenezer tagja volt.

Hazánk szomorú feldarabolása után Erdély és Felföld is kapott Commissariust.

